

učiteljstvo pohiti tiste dni v Maribor! Delegete za delegacijsko sejo, ki se vrši 15. avgusta popoldne, so izvolila in prijavila sledeča društva: I. Slovensko deželno učiteljsko društvo. 1. Franc Črnagoj, nadučitelj, Barje, Ljubljana. 2. Janko Likar in 3. Franc Skulj, učitelja v Ljubljani. Namestnika: 1. Alojzij Kečelj, učitelj in 2. Anton Likozar, nadučitelj, oba v Ljubljani. — II. Ljubljansko učiteljsko društvo. 4. Ema Žerjav. 5. Marija Mehle, učiteljici. 6. Vendelin Sadar, učitelj, vsi v Ljubljani. — III. Kamniško učiteljsko društvo. 7. Anton Germek, šolski voditelj. Komenda. 8. Janko Toman, nadučitelj v Moravčah. — IV. Učiteljsko društvo za Slovenjgrijski okraj. 9. Ignacij Kaffou, šolski voditelj v Sele-Vrhih. 10. Ivan Korže, učitelj, Slovenjgradec. — Prosimo, da nam prijavijo delegate še druga Zavezina društva.

**Imenovanje.** Jakob Lah, absolviran agronom in potovalni učitelj v Sežani, je imenovan za tehničnega pristava za poljedelstvo in namestnika dež. kulturnega nadzornika pri namestništvu v Trstu.

**Umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani.** Za delovodjo kovinskega oddelka je imenovan jetniški paznik E. Petrič, dosedaj nastavljen v Šibeniku v kaznilnici kot strojnik in kurjač.

**Šola na Muljavi na Dolenjskem.** Okt. šol. svet v Litiji je odredil, da se s šolskim letom 1909/10 otvori začasna šola, in sicer na Polju pri Muljavi!

**Za spomenik Olge Kobau** so darovali tudi na I. mestni deški šoli tovariši: nadučitelj Jak. Dimnik 2 K, po 1 K pa Bele, Furlan, Gale, Jelenc, Pavčič, Poljanec, Pretnar, Režek, Sadar in Wider; na III. mestni deški šoli: po 1 K nadučitelj Leop. Armič, gđ. Toplikarjeva, Levec, Marolt, Rape, Simon in Trtnik; na nemški deški šoli: nadučitelj Bož. Valenta, Javoršek, Kleč, Schiffer in Trost po 1 K; in na nemški deški šoli tudi po 1 K gđ.: Kersnik, Levec in Ramovš.

**V Železnikih** je umrl naš tovariš nadučitelj Anton Sonc. Pogreb je bil v nedeljo popoldne. Prihajali so pokojnika iz Železnikov v Ljubljano. Z Marije Terezije ceste se je razvil sprevod na pokopališča pri sv. Križu. Pogreba se je udeležilo v Ljubljani mnogo pokornikov prijateljev in znancev. Častno je bilo zastopano učiteljstvo iz mesta in okolice. Iz Ljubljane je bilo blizu 30 narodno naprednih učiteljev. Izmed ljubljanskih Slomskarjev se pa ni nihče udeležil pogreba, četudi je bil tov. Sonc zvest pristaš Slomskarije. Iz Kranja je prihitel k pogrebu predsednik tamošnjega okrajnega učiteljskega društva tov. Luznar, dasi gospod Sonc ni bil član. Po Slomskarijih pa smo se ozirali zama, ki so na tak lep način pokazali, kako izkazujejo zadnjo čast svojim somišljenikom!

**Pisarnica družbe sv. Cirila in Metod** ima prav lepe, nove, originalne razglednice v zalogi. Pričakujemo naročil! Motiv: niz narodnega življenja Slovencev.

**Dne 17. junija** je bil v št. Petru na Krasu prvi učiteljski krožek. Učiteljstvo košanske in reške doline prireja že 2 leti krožke, a tako dobro ni bil nobeden obiskan, kakor ta. Saj se je zbralo v št. Petru 22 učitelje in učiteljev, da se pogovore o raznih šolskih vprašanjih in pa — da potožijo drug drugemu svoje težnje. Zares lepo je bilo; zato smo z navdušenjem sklenili, da se odslej prireajo krožki le v št. Petru. Za prihodnji krožek nam je obljubil tov. Justin predavanje o botaniki. Tudi abstinentsko himno smo zapeli dvema tovarišema abinentoma. Tovarišice in tovariši! pridite k prihodnjemu krožku prav vsi!

**Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Kranju.** Predsednik poroča: Definitivni so postali na dosedanjem mestu Angela Nagode na Trati in Pavel Lavrič v Korovju; provizorični: Iva Mrhar v Bukovščici, Erna Rozman v Smartnem, Amalija Poljanec in M. Piškur v Škofji Loki ter Ana Zupančič v Predvoru; suplenčinje pa Roza Juvan v št. Lenartu in Melanija Fajdiga v Cerkljah. Ministrstvo je odbilo rekurz občine Mavčice zaradi razširjenja ondotne šole. — Stavijo se ternopredlogi za Škofjo Loko 2 mesti, Bukovščico, Cerklje, Predvor in Smartno. Za Križe se imenuje kraj. šol nadzornik ondotni župnik Iv. Zabukovec. — Prošnji nekaterih Črešnjčanov, da bi se za vasi Črešnjica, Studeno in Rudno ustanovila enorazrednica na Črešnjici se za enkrat ne ugodi. — Za vasi Gaberk, Brode, Lom, št. Florijan in Sopotnice se sklene ustanoviti v Gaberku enorazrednico, ki se razširi v dvorazrednico, za vasi Sv. Filip in Jakob, del Sopotnice in št. Florijana pa gorsko šolo, ki se bo oskrbovala iz Škofje Loke dotlej, da se razširi v Gaberku v dvorazrednico. Podeli se prva starostna doklada Juliji Jaklič, druga K. Miklič in Jos. Svetlič, peta pa Fr. Jugovien. Reši se neka disciplinarna zadeva. Za ekskurzorni pouk v Podlonku se predlaga 600 K. Določa se remuneracija za kmetijski pouk in ženska ročna dela.

**V pojasnilo** nam pišejo s Tolminksega: V „Učit.“ od 18. junija t. l. št. 25, je bilo poročilo o obnem zboru „Tolminksega učit. društva“. Prav je, da se poroča o izidu v stanovskem listu. Ni pa prav, da piše tovariš poročilo v zmislu, kakor bi ga pisali mi, ki smo se pripeljali s Kobariškega v zaprtem vozu, ne boječ se Jupitra Pluvija. Tovariš, ki

poroča o obnem zboru, naj piše vbodoče v svojem imenu in naj ne podtika dopisa drugim, ki ga v resnici niso pisali. Če bi mi sami dopis pisali, bi se vsaj v številu oseb ne mogli zmotiti. Tov. dopisnik bi nas moral bolje sešteti in videl bi bil, da nas je bilo šest in ne pet. — Tovariš dopisnik pa naj ne zameri, da smo se tudi mi oglasili. Hoteli smo mu dati le nekako pojasnilo.

**Šolska veselica** se vrši v nedeljo, dne 27. t. m., v Šmarjah. Na vzporedno se petje, deklamacije in prizori. Čisti dohodek je namenjen za učila ubožnim učencem in za šolarsko knjižnico.

**Utonil** je dne 13. t. m. v Kokri pri Tupaličah na Gorenjskem tov. Rudolf Završnik, nadučitelj v Predvoru. Ostavil je vdovo in 5 nepreskrbljenih otrok. Bil je obče priljubljen, spoštovan in dobrohoten učitelj mladini in narodu. Kako je bil priljubljen in spoštovan, se je pokazalo na dan pogreba. Udeležila se ga je vsa okolica, prihiteli so pa tudi v obilnem številu njegovi tovariši in prijatelji, ki so mu v slovo zapeli tri žalostinke. Ko se je še slednjič tovariš Rape poslavljaj ob odprtem grobu v ginjaivih besedah od ljubega prijatelja in tovariša, ni ostalo nobeno oko suho, otroci in domačini pa so glasno plakali. R. i. p.!

**Ruski učitelji in učiteljice na Slovenskem.** Dne 9. prih. meseca pride v počučne namene na Slovensko do 60 ruskih učiteljev in učiteljic.

**Iz deželnega šolskega sveta Štajerskega.** Dvorazrednica pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu se razširi v trirazrednico. — Namešeni so definitivno: v Vuzenici Iv. Urek, v Dobovi Fr. Vadnal iz Kapel in Ivana Prželj iz Zreč; v št. Jurju ob Pesni. Ema Regoršek, v Svičini Marica Lazar, v Kaplji Marija Majcen. — Vpokojeni so: šolski vodja pri Sv. Roku Martin Brišnik, def. učiteljica v Zidanem mostu Antonija Fux in def. učiteljica v Špilfeldu Eliza Fliess. — Dovoljenje za zakon se je dalo def. učiteljici v Hengsbergu Mariji Colnerič in def. učitelju v Lučanah F. Leindlu.

**Družba sv. Mohorja** se bo letos ponasala z največjim številom udov, odkar obstoji; danes jih šteje že 84.931, a še se niso oglasile vse župnije.

**Izlet ruskih akademikov v slovenske kraje.** Pod vodstvom vseučiliškega profesorja Aleksandra Pogodina je odpotovalo 22 ruskih akademikov v Avstrijo. Posetili bodo Levov, Krakov, Olomuc, Prago, Tabor in Dunaj. Z Dunaja se odpeljejo na Slovensko, kjer obiščejo Ljubljano, Postojno in Trst.

**Srbskih izletnic ne bo na Slovensko!** Projektovani izlet gojenk beogradskega ženskega učiteljskega in liceja na Slovensko izostane. Merodajni so bili razni oziri, med katerimi niso bili najmanjši — politiški. S tem je torej odstranjena za državo nevarnost, ki so o nji toliko pisali nemški listi. Seveda: poset 30 sedemnajstletnih do osemnajstletnih srbskih deklet bi omajal avstrijsko državo!

**Nagrade za pouk v petju in telovadbi na meščanskih šolah,** za katere je vodstvo neke meščanske šole prosilo, je dež. šolski svet kranjski odklonil. Izjavil je, da spada na deških in dekliskih meščanskih šolah pouk v teh predmetih k učiteljevi normalni učni obveznosti, bodisi da poučnje zato določen strokovni učitelj ali učiteljica v razredu ali v skupinah. Nagrade za ta pouk ne dovoli, ker petje in telovadba ne spadata k onim predmetom meščanske šole, kjer bi bilo treba zanje izrednega znanja.

**Petindvajsetletnico** ustanovitve šulferajnevo podružnice prirede prihodnjo nedeljo v Štorah, in sicer z veselico na šolskem vrtu.

**Bodite dosledni!** V „Narodnem dnevniku“ čitamo: V „Slovenskem učitelju“ hvalijo gg. kateheti Schwarzovo odredbo proti „nedostojnim“ slikam v izložbenih oknih. Pravi se na koncu članka: Društvo slov. katehetov bo storilo vse, da se bo varovala vsaj nedolžnost mladine. — Dobro, pa dosledni morate biti, gospodje! Zahtevajte nemudoma, da ne bo več smel počevati veronauka v šoli kaplan R. pri Sv. Barbri v Halozah, ki je v 5. razredu pripovedoval, da je neka kovačica slabša ko svinja, ker je v 10 letih porodila osem otrok. Šolske oblasti in mariborski škof pa molčijo. R. je namreč duhovnik, in temu je vse dovoljeno.

**Zahvala.** Velečastiti gospod Fr. Finžgar, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Gorici, je daroval povodni smrti svoje matere namesto venea na njen grob tukajšnji šolski knjižnici 50 K, za kar se mu iskreno zahvaljuje in kliče: Bog plačaj! Vodstvo ljudske šole v Mošnjah, 19. dan rožnika 1909.

Jos. Korošec, šolski voditelj.

**Opozorjamo na današnji oglas Kolinske tovarne za kavine primesi,** o katerih podajamo naslednje poročilo, da seznanimo slovensko javnost s tem slovanskim podjetjem. Kolinsko tovarno za kavine primesi je poklical v življenje arhitekt O. Krička, ki je že l. 1894. izdelal vse priprave za ustanovitev te tovarne, kakor tudi za zgradbo sušilnice za cikorijske korenine. L. 1895. je bila dograjena nova tovarna v Kolinu in sušilnica v Rečianih in istega leta se je že pričelo izdelovanje in razpečavanje Kolinske ciko-

rije. Mlado podjetje se je moralo v početku svojega obstanka boriti z raznimi težkočami, kajti tudi na Češkem je že pri večini konzumentov vladalo mnenje, da slovanski izdelek po svoji kakovosti ne more dosegati nemških izdelkov. Vztrajnosti ustanoviteljev pa se je vendar posrečilo polagoma pospešiti razvoj podjetja in pridobiti stalen krog odjemalcev za slovanski izdelek. Zanimanje za to podjetje se je nepričakovano pomnožilo, ko se je l. 1898. pretvorilo podjetje v delniško družbo češkomoravskega trgovstva s temeljno glavnico 600.000 kron. Rapidno se množeči promet je primoral družbo, da je ustanovila podružnično tovarno v Prostějovu na Moravskem, v kateri namen je bila izdana nova emisija delnic v znesku 400.000 K. Obe tovarni se nahajata danes v najvišjašem obratu in nemški konkurenci je bil z dosedanjimi imenitnimi uspehi tega podjetja zadan občuten udarec. Letos je napravila družba v svojem razvoju pomemben korak naprej s tem, da je od g. Jelačina kupila trdko in varstveno znamko „Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani“ ter se tako približala narodnemu trgovstvu na slovanskem jugu. Delniška glavnica je bila za prve potrebe zopet zvišana za 200.000 kron, katere delnice so bile določene v nakup slovenskim, hrvatskim in srbskim trgovcem.

V Ljubljani sežida družba še v tekočem letu popolnoma novo po najmodernejšem načinu urejeno tovarno, tako da postane Kolinska tovarna za kavine primesi podjetje vsega slovanskega trgovstva in tudi v naših krajih doseže ono stopnjo v tej industriji, ki jo zavzema dosedaj nemška konkurenca. Podjetju, ki prinese v Ljubljano novega gospodarskega napredka, želimo na slovanskem jugu najboljega uspeha ter njega izdelke vsem slovenskim rodbinam najtopleje priporočamo.

## Obrtno šolstvo.

**Sklep obrtno-nadaljevalne šole v Mirnu pri Gorici** se je vršil 6. t. m. v navzočnosti zastopnikov šol, kuratorija, zastopnika vlade, zastopnikov domačega županstva, sosednega učiteljstva ter mnogostevilnega občinstva. Najprej je navzoče pozdravil predsednik šol. kuratorja g. Scaletari ter je navduševal mladino za prekoristno šolo. Zahvalil se je učiteljstvu za požrtvovalno pridnost, ki jo kažejo lepi izloženi izdelki.

Šolski vodja tov. Alojzij Urbančič je podal kratek pregled šole, iz katerega posnemljemo, da je konec leta bilo 37 redno obiskujočih učencev, in sicer največ črevljarske obrti. Odlikovanih z denarnimi vsotimi je bilo 19 učencev. Hvalevredno je, da so učenci redno obiskovali šolo, na čemer gre v prvi vrsti hvala na prednim mojim, ki so dragovolje pošiljali svoje vajence v šolo.

Končno je poprijel besedo zastopnik vlade, c. kr. okr. šol. nadzornik Fran Finžgar, ki je izrazil šoli popolno zadovoljnost na šolskem uspehu. Bodril je navzoča starše, naj redno pošiljajo svoje otroke v šole ter je navzoči mladini pokazal prihodnost tistim rokodelcem, ki so se svoje obrti korenito naučili. Skrbimo, učimo se, da nam tuje ne vzamejo najboljši delež, zakaj kdor več zna, ta več velja. — Končno se je zahvalil cesarju za modre zakone, po katerih se moramo izobraževati, da lahko tekmujejo z drugimi narodi.

Na to je bil ogled razstavljenih izdelkov, ki so glasno govorili. Učitelja A. Urbančič in A. Ferlat sta vestno izvršila svojo nalogo.

## Razgled po šolskem svetu.

— **Ustanovitev slovanske lige klerikalnih akademikov** snujejo klerikali. Ljubljanski škof dr. Jeglič je že dal novi ligi 100 K in svoj blagoslov.

— **Eksportna akademija na Reki.** Madjarski listi poročajo, da namerava ogrska vlada ustanoviti na Reki moderno eksportno akademijo ter jo združiti z že obstoječo trgovsko šolo.

— **Preiskava proti italijanskim vseučiliškim dijakom** ustavljena. Ustavljena je preiskava zaradi zločinstva težke telesne poškodbe proti italijanskim dijakom, ki so bili okrivljeni, da so v avli vseučilišča z revolverji streljali na nemške dijake. Dijaki pridejo pred okrajni sodišče zaradi prestopka lahke telesne poškodbe.

— **Novo profesorsko mesto v Draždanah** na tehnični visoki šoli v Draždanah so ustanovili novo profesorsko mesto za zrakovplovstvo. Pri praktičnem izpitu iz tega predmeta bo jako nevarno pasti, ker se zna zgoditi, da izgubi izprašanec ne samo leta, ampak tudi noge ali pa glavo.

— **Zapiranje nemadarskih šol.** „Slovenský Týždenník“ poroča, da je bilo v Biharski veliki županiji, kjer prebivajo Romuni — razpustčenih 49 občinskih šol, češ, da so nezadostno opremljene. Na tisoče romunskih otrok je sedaj brez šol, ker država nimaa denarja, da bi napravila konec temu sramotnemu stanju. Kultura!

— **Madjarizacija na Hrvaškem.** Kako postopa „prva hrvaška vlada“ bana Rauha, naj kažejo ta-le dejstva: Pravkar umirovljeni ravnatelj ogrskih državnih železnic je pod Rauchovo vlado na Hrvaškem ustanovil za

otroke hrvaških železničarjev 11 madjarskih železničarskih šol in je pripravil tla za ustanovitev še 8 novih takih šol. Tako so dobili Hrvati pod „narodno“ Rauchovo vlado okolo 50 novih madjarskih šol. Dočim jih je bilo za Khuenovih časov komaj kakih 43 in se za es narodne vlade pod Pejačevićem ni ustanovila nobena, imajo zdaj na Hrvaškem že 83 madjarskih šol in bo kmalu nastalo še deset novih.

— **Ljudska šola v Indiji.** Po statistiki, predloženi londonskemu parlamentu, je razvideti, da zna od 1000 Indijancev čitati le 98, od 1000 Indijank pa le 9. Ni čuda, ako pomislimo, da porabi angleška vlada za vsako dete, dokler traja pouk, poldrugi penny, t. j. približno 15 vinarjev.

— **Za nemški „Schulverein“** je plačal predsednik avstrijske gosposke zbornice knez Egon Fürstenberg 12.000 K; to namreč na znani Roseggerjev poziv, naj se vplača dva milijona za Schulverein v deležih po 2000 K.

— **Naselbinsko delo „Südmarke“.** Iz poročila dr. Zumtobla na obnem zboru „Südmarke“ v Gradcu posnemamo o naseljevalnem delu „Südmarke“ sledeče: V pretečenem letu (1908) se je nakupilo 140 oralov. Celotno poseduje „Südmarka“ sedaj 800 oralov (prej slovenske zemlje). Preteklo leto se je naselilo 6 rodovin s 36 otroki. Vsega skupaj je naselila S. dosedaj 28 rodovin s 170 otroki. V št. Ilju poseduje društvo 600 oralov, na katerih je naseljenih 23 rodovin s 136 otroki, in v Marnberku 200 oralov, na katerih živi 6 rodovin s 34 otroki. Za naseljevanje je izdalo društvo do 1909. leta 207 tisoč kron, t. j. četrtno vseh dohodkov društva! Št. Ilj in Marnberk sta na Štajerskem.

— **Poljske zahteve na vseučilišču v Črnovicah.** Iz Črnovic poročajo: Tukajšnji poljski vseučiliški dijaki so imeli na vseučilišču shod. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se uvedejo na vseučilišču predavanja v poljskem jeziku. Zahteva je opravljena zaradi tega, ker so Malorusi in Romunci za svoj jezik dobili že stolice.

— **Shod ukrajinskih vseučiliščnikov.** Ukrajinski vseučiliščniki prirede 11. julija v Levovu shod, ki se ga udeležijo odposlanci iz Avstrije in Rusije. Na shodu se bo razpravljalo o ustanovitvi ukrajinskega vreučilišča v Levovu. Shoda se udeleži 15 dijaških društev.

— **Novo vseučilišče v Švicli.** Na temelju sklepa velikega švicarskega sveta se izpremeni akademija v Neuenburgu v vseučilišče, tako da bo razmerno mala Švica imela odslej sedem vseučilišč.

— **Novo vseučilišče na Ruskem.** Ruska дума je sprejela zakonski načrt glede ustanovitve vseučilišča v Saratovu.

— **Katoliško vseučilišče v Solnogradu** se po sklepu shoda tirolskih klerikalcev v Inomostu dne 23. maja ustanovi tekotm štirih let.

## Z gospodarskega polja.

— **Sava in elektrizovanje kranjskih železnic.** Železniško ministrstvo je zasnovalo velik načrt, kako bi se vse železnice na Kranjskem pretvorilo v električne, a elektriko bi dobilo iz vodnih sil Save v njenem toku skozi Kranjsko. — Za elektrizovanje vseh kranjskih prog bi treba 25.—20.000 konjskih sil. Glavni vir sil bi se dobil od Save med Kranjem in Medvodami, ali to ne bi zadoščevalo, marveč bi se v to svrhu upotrebljali vsi drugi slapi. Uprava železnic meni, da bi se s tem promet pocenil in potentakem zamogle znižati tarife. Uprava železnic je že zaprosila za prioritatno pravo za vodne sile reke Save. — Medtem je pa vstal sedaj kranjski deželni odbor, ki se protivi podelitvi prioritete državnim železnici in to z razloga, ker bi železnica upotrebljala vse sile Save tako, da ne bi ostalo nič v gospodarske industrialne svrhe. A dežela, katere je voda, hoče očuvati to vodo sebi.

### Listnica uredništva.

V Istro: Priobčimo prihodnjič, ker nam je za danes prišlo prekasno.

### Uradni razpisi učiteljskih služb.

| St. 1443.                                                                                                                                                                  | Kranjsko. | 105 1—1 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---------|
| Na dvorazredni ljudski šoli na Brezovici je stalno oddati izpraznjeno učno mesto z zakonitimi prejemki                                                                     |           |         |
| Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 20. julija 1909.                                                                           |           |         |
| V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščen prosilec morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. |           |         |
| C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 17. junija 1909.                                                                                                               |           |         |

| St. 833.                                                                                                                                                                                    |  | 104 1—1 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------|
| Na enorazredni ljudski šoli v Kropi se razpisuje s tem služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z naravnim stanovanjem v stalno nameščenje.                                       |  |         |
| Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. julija t. l.                                                                                                                       |  |         |
| Prosilec za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščen, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. |  |         |
| C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 11. junija 1909.                                                                                                                               |  |         |